Lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle 25.10.2022:

Kaivostoiminnalle RAJAT -kansalaisaloite

Aloitteen tavoite

Lakialoitteen tavoite on malminetsinnältä ja kaivostoiminnalta kokonaan kiellettyjen alueiden perustaminen Suomessa. Meidän tulee asettaa kansallisella tasolla kaivostoiminnalle rajat. Suomessa tulee olla kaivoksia tulevaisuudessakin, mutta ei missä tahansa tai millä ehdoilla tahansa.

Kiireelliseksi asian tekee se, että vihreään siirtymään käytettävien kaivannaisten kysynnän arvioidaan 14-kertaistuvan vuoteen 2030 mennessä. (Lähde: Euroopan parlamentti, akkukehys) EU pyrkii akkumateriaalien omavaraisuuteen, jolloin paineet kohdistuvat etenkin Suomeen, ainoaan jäsenmaahan, jonka kallioperästä löytyy kaikkia tärkeimpiä akkumineraaleja.

Koska kaivosmineraalien louhinta on näennäisesti halvempaa kuin materiaalien kierrättäminen, uusia kaivoksia perustetaan jatkuvasti lisää. Samaan aikaan kaivostoiminnan pysyviä haitallisia ympäristövaikutuksia säädellään puutteellisesti. Tuleville sukupolville jäävät perinnöksi kaivostoiminnan ympäristöongelmat monimuotoisen luonnon, puhtaiden vesien ja arvokkaiden luonnonvarojen sijaan.

Nyt on aika päättää miltä Suomi näyttää muutaman vuosikymmenen päästä. Tuleeko meistä EU:n malmiaitta, teollisuuden arvoketjun alkupään raaka-ainevarasto ja kaivosjätteiden kaatopaikka?

Luontokato pysähtyy vain siten, että luonnon tuhoaminen lopetetaan

Ympäristöjärjestö WWF:n uusimman Living planet -raportin mukaan luontokato ei ole pysähtynyt. Raportti perustuu Living planet -indeksiin, joka tarkastelee 5 230 selkärankaisen eläinlajin lähes 32 000 populaatiota eri puolilla maailmaa. Aineistossa on mukana nisäkkäitä, lintuja, matelijoita, sammakkoeläimiä ja kaloja. Selkärankaiset ovat tavallaan vain luontokadon jäävuoren huippu, mutta niiden rooli useimmissa ekosysteemeissä on korvaamaton – ja populaatioiden hupeneminen on konkreettisesti näkyvä merkki luontokadosta.

Uusimmassa aineistossa on tarkasteltu yli 30 000 villieläinpopulaatiota vuosien 1970–2018 välillä. Populaatiot ovat pienentyneet keskimäärin 69 prosentilla.

WWF:n raportin mukaan suurimpia kärsijöitä ovat makeiden vesien selkärankaiset, joiden populaatioiden kokoa kuvaava indeksi on laskenut maailmanlaajuisesti keskimäärin 83 prosenttia vuosina 1970–2018. Suomen vaelluskalat lohi, taimen, nieriä, vaellussiika, vimpa, toutain, nahkiainen ja ankerias ovat lähes kaikki uhanalaisia tai silmälläpidettäviä.

Hyödynnettäviä mineraaliesiintymiä on usein siellä, missä on myös ainutlaatuista kasvi- ja eläinlajistoa. Uhanalaisten kasvien ja luontotyyppien esiintymiä on tiedossa lähes neljänneksellä Suomen nykyisistä malminetsintäalueista. Kaivostoiminta on aiheuttanut uhanalaisuutta tai tulee aiheuttamaan uhkaa Suomessa yli 200 lajille ja useille luontotyypeille.

Luontokato voidaan pysäyttää ainoastaan siten, että ekosysteemien tuhoaminen lopetetaan. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että vesistöihin ei enää päästetä kaivosten purkuvesiä, kuten tällä hetkellä tehdään. Jos haluamme aidosti pysäyttää luontokadon, on arvokkaimman luonnon säästäminen kaivostoiminnan vaikutuksilta välttämätöntä.

EU:n vesipuitedirektiivi velvoittaa

EU:n vesipuitedirektiivi (eli vesienhoitosuunnitelma) sanoo yksiselitteisesti, että vesistöjen tilaa ei saa huonontaa.

Kaikki malmimetallikaivokset saavat juoksuttaa osan jätevesistään ympäristöön ja vesistöihin ympäristöluvan turvin. Kaivokset puhuvat puhdistetuista vesistä, mutta puhtaita nämä jätevedet eivät ole. Kaivosten jätevedet ovat mineraalisia ja sisältävät raskasmetalleja ja sulfaatteja, ne sisältävät typpiyhdisteitä, jotka ovat peräisin räjähdysaineista sekä prosessikemikaaleja kuten ksantaatteja.

Kaikki akkumineraalikaivokset käyttävät myrkyllisiä kemikaaleja rikastusprosessissaan. Rikastamosta tuleva liete pumpataan rikastushiekka-altaaseen. Kun lietteen kiinteät osat sedimentoituvat altaan pohjalle, pumpataan yli jäävä vesi takaisin rikastusprosessiin. Suomen olosuhteissa vettä kuitenkin kertyy usein liikaa sateiden mukana, jolloin ylimääräinen vesi on pumpattava pois, ja se päätyy vesistöihin.

Suomen malmiesiintymät ovat pitoisuuksiltaan sen verran köyhiä, että ns. suljetun kierron toteuttaminen kaivoksissa ei ole taloudellisesti kannattavaa. Siksi ympäristöä kuormittava ja luontokatoa aiheuttava kaivostoiminta on kokonaan kiellettävä tärkeimpien vesistöjen äärellä.

Saimaalla ja Päijänteellä, joiden alueille on tehty lukuisia malminetsintävarauksia ja malminetsintälupia, happamat ja myrkylliset valuma- ja suodosvedet pilaisivat pysyvästi koko vesiekosysteemin. Pääkaupunkiseudun, Savonlinnan ja Lappeenrannan juomavesi muuttuisi käyttökelvottomaksi. Lisäksi monet arvokkaat Suomen vastuulla olevat lajit, kuten saimaannorppa, järvilohi ja järvitaimen kuolisivat. Vesistöissä tapahtuvat ekologiset muutokset ovat peruuttamattomia, eivätkä ne ole millään keinoilla kompensoitavissa.

Suuret kaivoshankkeet tärkeimpien vesistöjen äärellä ovat epärealistisia myös siksi, että niiden lupamenettelyssä syntyy ristiriitoja lakien tulkinnassa.

Hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus valvovat vesipuitedirektiivin toteutumista. Alla on lista kumotuista ja uudelleen käsiteltäviksi palautetuista kaivos- ja ympäristöluvista. On järjetöntä, että juridista järjestelmää rasitetaan pitkillä kaivoshankkeita koskevilla oikeusjutuilla, jotka ovat alun pitäenkin epärealistisia. Olisi kansantaloudellisesti järkevää määritellä selkeät no-go-alueet, joille kaivostoiminta ei sovi. Näin vältettäisiin kalliit ja pitkät oikeusprosessit.

Tässä lista viimeaikaisista KHO:n ja hallinto-oikeuden päätöksistä:

- KHO palautti Soklin kaivoksen ympäristö- ja vesitalousluvan aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. (KHO 2022/38)
- Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kumosi Hannukaisen (Kolari) kaivosluvan. (Lähde: Yle 2.4.2020)
- Vaasan hallinto-oikeus on palauttanut ja kumonnut useita kaivosten ympäristölupia, viimeksi Kittilän kaivokselle myönnetyt ympäristöluvat tuotannon laajentamiseen, uuden purkuputken rakentamiseen ja rikastushiekka-altaan patojen korotukseen. (Lähde: Yle 26.6.2022)
- KHO kumosi ja palautti Dragon Mining Sastamalan rikastamon ympäristölupamuutoksen. (Lähde: Yle 16.1.2019)
- Oriveden kaivoksen ympäristölupa kumottiin täysin ja kaivos joudutaan sulkemaan. (Lähde: Yle 6.6.2019)
- Pohjois-Karjalan ely-keskus vaatii lisäselvityksiä FinnCobalt Oy:n Hautalammin kobolttitehtaan suunnitelmiin.(Lähde: Yle 21.9.2022)
- Muita KHO:ssa kumottuja lupia ovat Finnpulpin sellutehdas (ympäristölupa kumottu 2019 ja muutoksen haku kumottu 2022) ja BASF Harjavallan akkukemikaalitehdas (Lähde: HS 25.4.2022)

EU:n biodiversiteettistrategia velvoittaa

EU:n biodiversiteettistrategia velvoittaa valtioita suojelemaan 30 prosenttia maa- ja merialueista sekä makean veden alueista. Tällöin 70 prosenttia pinta-alasta voidaan edelleen katsoa säilyvän kaivostoiminnalle mahdollisena alueena.

Kaivostoiminnalle RAJAT -lakialoitteessa esitettävät, uudet malminetsinnältä ja kaivostoiminnalta kokonaan kielletyt alueet ovat seuraavat:

1. Luonnonsuojelulaissa (1096/1996) tarkoitetut luonnonsuojelualueet (LSL 11-12 § , 17 §, 24-25 §) mukaan lukien
2. Erämaa-alueet (Erämaalaki 62/1991) ja kansallispuistot
3. Kaikki Suomen Natura 2000 -alueet (Luontodirektiivi 92/43/ETY)
4. Luonnonsuojelulailla suojellut luontotyyppien ja lajien kohteet (29 § ja 47 §)
5. Unescon maailmanperintökohteet (Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi (19/87))
6. Unescon Geopark -kohteet
7. Saamelaisten kotiseutualue (Laki saamelaiskäräjistä (974/1995 4 § ja Suomen perustuslaki)
8. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Valtioneuvoston periaatepäätös 5.1.1995)
9. Vesipuitedirektiivin mukaiset hyvän ja erinomaisen ekologisen tilan vesistöt (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2000/60/EY) yhteisön vesipolitiikan suuntaviivoista) ja vesilaissa (587/2011) määritellyt vesistöt: virtaavat vedet, järvet (VL 1:3 § ja VL 3:2 §)
10. Suomen merialueet ja merenranta-alueet (Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (VMJL 1299/2004, 2 §, 26 c §, 26 d §, 26 h §))
11. Kaikki luokitellut 1-, 2- ja E-luokan pohjavesialueet, jotka on määritelty laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (VMJL 1299/2004, VMJL 1263/2014) ja siihen liittyvässä valtioneuvoston asetuksessa vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006) luvun 2 a mukaisesti. Pohjavesialueita on säädelty myös vesipuitedirektiivissä (2000/60/EY) artikloissa 1, 4, 7 sekä ympäristönsuojelulaissa (527/2014) 17 §, pohjaveden pilaamiskielto.

Saamelaisten kotiseutualue ja elinkeinot vaarassa

Kansalaisaloitteella halutaan turvata myös EU:n ainoan alkuperäiskansan, saamelaisten, kotiseutualue. Suomi on sitoutunut Lissabonin sopimuksessa turvaamaan saamelaisten elinkeinojen, kielen, kulttuurin ja elämäntavan säilymisen. Lapin kaivoshankkeet vaarantavat saamelaisten luontaiselinkeinoihin perustuvan elämäntavan.

Luontomatkailu ja muut elinkeinot, jotka ovat riippuvaisia näistä alueista

Suomen matkailuelinkeino perustuu pitkälti luontoon, etenkin Lapissa ja Järvi-Suomessa. Imagohaitta syntyy jo kaivoksen suunnitteluvaiheessa, ja pelkkä uhka toiminnan alkamisesta voi lamauttaa matkailuinvestoinnit.

Ylläksen yrittäjät ja maanomistajat ovat joutuneet käyttämään jo vuosia aikaa ja yli 300 000 euroa rahaa siihen, ettei Hannukaisen kaivoshanke toteutuisi. Tästä huolimatta tilanne jatkuu epävarmana ja vaarantaa esimerkiksi Ylläksen alueen luontomatkailun.

Puhdas luonto luo perustan hyvinvoinnille Lapissa:

- Lapin matkailun kokonaiskysyntä 1,1 mrd eur + kerrannaisvaikutukset n. 50 %
- Suomen matkailun kokonaiskysyntä 16,3 mrd eur
- 3,1 milj. yöpymisvuorokautta, ulkomaalaisten osuus 52 %
- Kansainvälinen matkailu on vientiliiketoimintaa
- Matkailu työllisti Lapissa suoraan 7 100 hlöä
  (ml. vuokratyö n. 10 000), koko maassa 154 100 hlöä
- Matkailun osuus Lapin BKT:stä oli 7,7 %, Suomessa 2,7 %

(Lähde: LME, Finnish Lapland Tourist Board, 2019)

Malminetsintävaraukset ja malminetsintä ovat luoneet kestämättömän tilanteen muun muassa Saimaalla, jossa varaukset ja malminetsintäluvat sijaitsevat Natura-alueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä. Aktiivisten kansalaisten energia kuluu kaivosprojektien pysäyttämiseen paikallisen hyvinvoinnin kehittämisen sijaan.

Etelä-Savon maakuntastrategian tavoitteena on luoda kestävää hyinvointia alueelle. Sen peruspilareita ovat mm. elinympäristön puhtaus ja turvallisuus sekä Saimaan ainutlaatuiset luonto- ja kulttuuriarvot. Matkailu työllistää noin 3 500 ihmistä. Välitön matkailutulo Etelä-Savon alueelle on 649 miljoonaa euroa, ja matkailun kokonaisvaikutus aluetaloudelle on 856 miljoonaa euroa. Puhdas luonto luo perustan kestävälle hyvinvoinnille ja taloudelliselle menestykselle vuosikymmenien, jopa vuosisatojen ajan. (Lähde: Etelä-Savon maakuntaliitto, Etelä-Savon maakuntastrategia 2030, Etelä-Savon matkailustrategia)

Vihreä siirtymä ei voi tarkoittaa sitä, että siirrytään ilmaston pilaamisesta maaperän ja vesistöjen pilaamiseen

Kaivostoiminta Suomessa ei ole kestävällä pohjalla.

Uudet kaivokset ovat sata tai tuhat kertaa vanhoja kaivoksia suurempia – myös riskeiltään. Terrafame pystyy tuottamaan nikkelisulfaattia noin miljoonaan sähköautoon vuodessa. Kaivos tuottaa yksinään yli 90 % kaikesta vaarallisesta jätteestä Suomessa.

Terrafame tuottaa vuodessa 50 miljoonaa tonnia myrkyllistä rikastusjätettä. Tämä tarkoittaa yhteensä yli miljardia tonnia jätettä kolmenkymmenen vuoden aikana. Jos Terrafamen suunnittelema laajennus Kolmisoppijärveen toteutuu, tuottaa kaivos koko suunnitellun 60-vuotisen elinkaarensa aikana 3 000 miljoonaa tonnia rikastusjätettä.

Yhden sähköauton akkuun tarvittavan nikkelin tuottaminen synnyttää 50 tonnia jätettä, rikkipitoista sivukiveä, joka hapen kanssa reagoidessaan alkaa tuottaa rikkihappoa. Pelkästään tällä myrkkymäärällä saa tapettua yhden pienen järven. (Lähde: Suomen luonnonsuojeluliitto)

Kaikkien Suomen jätealtaiden rakenteet vuotavat, ennemmin tai myöhemmin

Kaivosaltaiden turvallisuudessa on paljon parannettavaa. Oulun yliopiston tekemän selvityksen mukaan (2016) kaikki luonnonmateriaaleilla tai geosynteettisillä materiaaleilla pinnoitetut altaat vuotavat ennemmin tai myöhemmin.

Suu säkkiä myöten -periaate

Kaivosmineraalien käytössä tulee nykyistä paremmin ottaa huomioon luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet sekä tulevien sukupolvien yhtälaiset tarpeet uusiutumattomien mineraalien saatavuuteen ja puhtaaseen luontoon. Nykyinen lainsäädäntö ohjaa kaivosmineraalien ylikulutukseen ja samalla hidastaa kiertotaloustavoitteiden saavuttamista.

Kaivannaisten käyttöä säätelee ennen kaikkea niiden hinta, ja hintaan vaikuttaa tarjonta. Kaivoksia saa perustaa periaatteessa minne vain, ja samaan aikaan mineraalien kysyntä jatkaa kasvuaan. Markkinat reagoivat tilanteeseen säännönmukaisesti: kun jotain ainetta tuotetaan enemmän, sen hinta laskee, ja sitä kannattaa hyödyntää entistä runsaammin. Seurauksena on kokonaiskysynnän ja kulutuksen lisääntyminen.

Säkin suu on niin sanotusti auki ammollaan. Sitä tulisi ympäristönsuojelun nimissä pienentää, mutta teollisuus ei tähän suostu. On heidän etunsa mukaista pitää kysyntää yllä.

Nykyinen käytäntö ohjaa markkinavoimia tuhlaavaisuuteen sillä kaivosten todellisia ympäristövaikutuksia ei oteta riittävällä tavalla huomioon. Mikäli EU:n biodiversiteettistrategian mukaisesti suojellaan 30 % valtion pinta-alasta, ja rajataan se kaivostoiminnan ulkopuolelle, menettely ohjaa myös markkinavoimia miettimään muita vaihtoehtoja.

Valtioneuvoston 8.4.2021 tekemä periaatepäätös kiertotalouden strategisesta ohjelmasta tukee Kaivostoiminnalle RAJAT -kansalaisaloitetta. Ohjelman tavoitteena on vähentää uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta ja luoda kiertotaloudesta kansantalouden uusi perusta vuoteen 2035 mennessä.

Luontopääoman varallisuusarvo näkyväksi

Kaivostoiminnan hyödyt ja kaivosteollisuuden tuotteiden taloudellinen arvo on mahdollista määritellä sekä kansantalouden kannalta että markkinahinnoiltaan. Näihin lukujen pohjalta tuntuu olevan yksinkertaista tehdä tärkeitä kansallisia päätöksiä.

Kaivannaisteollisuuden merkitystä perustellaan yleisesti malmien ja mineraalien vähyydellä, mutta maapallolla alkaa olla todellista niukkuutta myös sellaisista asioista, joita on vaikeaa korvata millään tavoin. Näitä ovat puhdas ilma, luonnon herkät ekosysteemit ja puhdas vesi.

Taloustieteen mallit perustuvat oletukselle, että yhteiskunta toimii erillään luonnosta: luonto lasketaan talouden piiriin vasta sitten, kun luonnonvaroja otetaan käyttöön, ja niistä tuotetaan erilaisia hyödykkeitä. Esimerkiksi yleisin talouden mittari, bruttokansantuote (BKT), ei ota huomioon luontopääomaa ja sen kulumista, vaikka maailman reaalisen bruttokansantuotteen moninkertaistuminen on samalla merkinnyt hallitsematonta kasvua luonnonvarojen kulutuksessa sekä jätteiden määrässä ja päästöissä.

Maailman talousfoorumin WEF:n mukaan yli puolet maailman BKT:sta on riippuvaista luonnosta. Esimerkiksi hyönteisten häviäminen ja pölyttämisen heikentyminen voivat aiheuttaa jopa 577 miljardin dollarin vuosittaiset menetykset globaalissa maataloudessa.

Luonnon monimuotoisuus tulee ymmärtää luonnosta saatavan hyödyn mahdollistajana, eikä talous toimi erillään luonnosta. Tämä todetaan brittiläisen taloustieteilijän Partha Dasguptan raportissa, joka on saavuttanut suurta maailmanlaajuista huomiota ja kannustanut päättäjiä arvioimaan talousjärjestelmiä uudesta näkökulmasta.

Dasguptan raportin mukaan luontopääoman hallintaan tulee suhtautua kuten muunkin varallisuuden hoitoon.

Puhdas vesi on ihmisoikeus

Puhtaan veden varallisuusarvo on nykyisissä kansantalouden tunnusluvuissa samalla tavoin näkymätöntä kuin koko luontopääoman arvo, vaikka YK on julistanut puhtaan veden myös yhdeksi ihmisoikeudeksi.

Suomalaisille puhdas vesi on ylpeydenaihe, joskin valitettavan usein itsestäänselvyys, jota ei ymmärretä arvostaa. Pelkästään huoltovarmuuden ja ruoantuotannon kannalta puhtaan veden saatavuus on kaiken edellytys.

Puhdas vesi on kriittinen materiaali

Tuore kansainvälinen tutkimus (Lähde: IEP - Institute for Economics and Peace) kertoo, että yli 1,4 miljardia ihmistä 83 maassa kokee äärimmäistä “vesistressiä”, eikä yli 20 prosentilla väestöstä ole saatavilla puhdasta vettä.

Saman raportin mukaan useat Euroopan maat tulevat kohtaamaan puhtaan veden vakavaa puutetta vuoteen 2040 mennessä. Näitä maita ovat Kreikka, Italia, Alankomaat ja Portugali.

Sama kohtalo koskettaa suurinta osaa Saharan eteläpuolisesta Afrikasta, Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta. Ja vesikriisi johtaa vääjäämättä ruokakriisiin.

Nämä uhat yhdistettyinä muihin ilmastokriisin vaikutuksiin ja epävakaaseen maailmanpoliittiseen tilanteeseen, asettavat kansallisen huoltovarmuuden ykkössijalle päätöksenteossa. Tilanteessa on syytä arvioida, kumpi on Suomelle tärkeämpää, kaivannaisten louhiminen niiden sijainnista huolimatta vai vesivarantojen säilyttäminen puhtaina ja käyttökelpoisina.

Maapallon vedestä 97,5 % on suolaista ja 2,5 % makeaa eli juomakelpoista. Makeasta vedestä suurin osa on lumena tai jäänä, jolloin vain noin 1 prosentti on käytettävissä esimerkiksi ruoantuotantoon ja suureen osaan kaikista elämään liittyvistä tarpeista.

YK:n arvioiden mukaan ihmisen päivittäinen vedentarve juomiseen, ruoanlaittoon ja peseytymiseen on 50–100 litraa. Jokainen suomalainen käyttää keskimäärin 155 litraa vettä vuorokaudessa.

Puhdasta vettä, aivan kuten kallioperässä olevia malmeja, tulee säästää myös tuleville sukupolville.

Puhumme kriittisistä mineraaleista ja huoltovarmuuden kannalta kriittisistä materiaaleista, mutta onko puhdas vesi kuitenkin planeettamme kriittisin materiaali?

No-go alueet kansainvälistä arkipäivää

Meidän ei kannata toistaa Uniperia kaivostoiminnassa, vaan toimia tietoisesti. Me tiedämme ja tunnemme kaivostoiminnan ympäristölliset, sosiaaliset ja taloudelliset riskit. Me olemme kokeneet ne itse.

Esimerkkinä Dragon Mining, joka saastutti kaksi järveä, teki maanalaisen kaatopaikan ilman lupaa ja kertoi osakkeenomistajilleen, että kulta on nostettu ylös ennen kuin Suomen ympäristöviranomaiset reagoivat. He tosiaan saivat kullan ulos ennen kuin viranomaiset saivat toiminnan lopetettua. Dragon Mining ei ole maksanut veroja ja on kaikesta tästä huolimatta hakemassa uutta malminetsintälupaa, ja se on sille mahdollista. Tämä esimerkki on valitettavan tyypillinen esimerkki kaivostoiminnan tasosta Suomessa. (Lähde: Yle 7.1.2019)

Suomessa kauhisteltiin vuonna 2010, kuinka Venäjällä Putin on voinut antaa uuden luvan sellutehtaalle jo lähes tuhotun Baikal järven rannalla. Tätä kommentoitiin lehtien palstoilla mm. ”Toivotaan, että sivistys ja tiede joskus tulevat tavallisten Venäläisten ulottuville”.

No-go alueet sallivat kaivostoiminnan, mutta suojelevat samalla.

Voimme verrata Ruotsin ja Suomen varaus- ja malminetsintäkäytäntöjä. Ruotsin kaivoslaki velvoittaa kunnioittamaan kansalaisten oikeuksia. Kaivosta ei saa tuoda alueelle ilman kansalaisten suostumusta.

Yhdysvalloissa kaivokset ovat tyypillisesti kaukana vesistöistä, esimerkiksi isoimmissa kaivos-osavaltioissa Nevadassa ja Arizonassa kaivokset ovat toimineet satoja vuosia. Siellä ei ole muuta kuin kalliota, vuoristoja ja autiomaata. Siellä ei ole Suomen kaltaisia vesistöjä.

Kiinassakin on määritelty rajat sille, kuinka lähellä asutusta kaivostoimintaa ja kaivostoiminnan myrkyllisiä sivukivivarastoja saa olla.

Brasiliassa kuoli 270 ihmistä vuonna 2019, kun yksi Valen kaivosjätteen varastoista, Brumadinho, rikkoutui ja valui ihmisten päälle. Se myös tuhosi kolmasosan Brasilian juomavesistöalueesta. Sen jälkeen osavaltio rajoitti kaivosjätteiden sijoituspaikat 10-25 km päähän ihmisten asumisalueilta. Ecuadorin valtiossa, raja on 10 km.

Australiassa, Uudessa Seelannissa ja Kanadassa no-go alueet kaivostoiminnalle on määritelty alueittain. Intiassa asetettiin 35% metsäalueista no-go alueiksi kaivostoiminnalle vuonna 2010. Filippiineillä määriteltiin no-go alueet jo vuonna 1995 ja niitä laajennettiin vuonna 2012 mm. 78:n turistikohteen ja monien meri- ja maaekosysteemien ympärille. Ghana on suojellut tärkeät metsäalueensa kaivostoiminnalta.

Suomessa ongelma on isompi kuin suurimmassa osassa muita kaivosmaita. Se johtuu siitä, että meidän maaperämme on mineraaliköyhää. Kun verrataan esimerkiksi suunnitellun Hannukaisen kaivoksen rautarikasteen määrää Brasilian Valen vastaavaan, niin Hannukaisen koko elinkaaren aikainen (noin 15 vuotta) tuotanto löydetään Valesta kolminkertaisesti joka vuosi. Tämä tarkoittaa sitä, että kaivoksiemme tulee olla paljon isompia. Siksi Suomessa malmien liottamiseen pitää käyttää paljon enemmän vaarallisia kemikaaleja, ja meillä myös muodostuu paljon enemmän vaarallista sivukiveä ja kaivosjätettä.

Tästä johtuen kaivostoiminta Suomessa on myös hyvin lyhyt ikäistä. Kaivosten keskimääräinen elinikä on alle 20 vuotta. Kaivoksen ennallistaminen kestää paljon kauemmin.

Me voimme olla kuten Venäjä, tai me voimme olla kaivostoiminnan mallimaa. Meillä ei ole mitään muuta hävittävää kuin luontomme ja maineemme, kuten Uniperissa. Meidän tulee asettaa paljon tiukemmat ympäristönormit: täysin suljettu systeemi, parhain teknologia, satoja vuosia kestävät rakenteet. Ja meilläkin täytyy olla no-go alueet.

Näin uusi Uniperi voidaan välttää. Tämä on sama tilanne, jossa kukaan ei ymmärrä, miksi teemme jotain täysin hölmöä, ja teemme sen siitä huolimatta.

Lähdeluettelo:

Euroopan parlamentti/akkukehys:
https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689337/EPRS_BRI(2021)689337_EN.pdf

WWF Living Planet report:
https://www.worldwildlife.org/pages/living-planet-report-2022
Yle uutisoi aiheesta 13.10.2022: https://yle.fi/uutiset/3-12656746

EU vesipuitedirektiivi:
https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/74/vesien-suojelu-ja-hoito

KHO 2022/38:
https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/vuosikirjapaatokset/1647851309062.html

Yle 2.4.2020:
https://yle.fi/uutiset/3-11288833

Yle 29.6.2022:
https://yle.fi/uutiset/3-12515781

Yle 16.1.2019
https://yle.fi/uutiset/3-10598272

Yle 6.6.2019:
https://yle.fi/uutiset/3-10818209

Yle 21.9.2022
https://yle.fi/uutiset/3-12632617

HS 25.4.2022
https://www.hs.fi/talous/art-2000008773100.html

SYKE, ELY-keskukset, Ilmatieteen laitos, Tulvakeskus: Vesi.fi
https://www.vesi.fi/

Ulkoministeriö: Vesi ihmisoikeutena https://um.fi/uutiset/-/asset_publisher/GRSnUwaHDPv5/content/tausta-vesi-ihmisoikeutena

The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review
https://www.gov.uk/government/publications/final-report-the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review

Sitra 2.2.2021: Uraauurtava talousraportti julki

https://www.sitra.fi/uutiset/uraauurtava-talousraportti-julki-tassa-101-asiaa-jotka-siita-on-hyva-tietaa/

HS Talous 4.9.2022: Bruttokansantuote pelkistää talouden nousuiksi ja laskuiksi – nämä kolme mittaria piirtävät maailmasta täysin toisen kuvan
https://www.hs.fi/talous/art-2000009016308.html

Tutkija Janne M. Korhonen, blogikirjoitus 26.3.2021: Kaikki käytetään, mikä kaivetaan
https://jmkorhonen.fi/2021/03/26/kaikki-kaytetaan-mika-kaivetaan/

Reuters: Concern about climate change shrinks globally as threat grows - study
https://www.reuters.com/business/environment/concern-about-climate-change-shrinks-globally-threat-grows-study-2022-10-19/

Yle 7.1.2019
https://yle.fi/uutiset/3-10585618

Mining Regulations Comparison
https://thenarwhal.ca/bc-mining-regulations-comparison/

https://newsinfo.inquirer.net/226212/78-no-mining-zones-in-aquino-eo

https://allafrica.com/stories/202208160600.html

https://www.australianmining.com.au/news/nsw-establishes-no-go-zones-for-csg/

Hannukainen Mining Economy - Hannukainen Mining

Vale iron ore production 2021 | Statista

https://www.sgu.se/en/mining-inspectorate/prospecting-process/landowners-and-those-with-a-usufruct-right-of-use-to-land/